

COMMUNICATIE TOOLKIT AANPAK CORONA VIRUS
VERSIE 018/08/2020

ALGEMENE WOORDVOERINGSLIJN

- Het gaat niet goed met de ontwikkelingen rond het Coronavirus in ons land.
- De aantallen besmettingen en ziekenhuisopnamen zijn de afgelopen weken verder toegenomen.
- Het reproductiegetal R0 dat zegt hoeveel mensen elke besmette persoon aansteekt, zit nu al weken boven de 1.
- Dat betekent dat het virus zich gestaag verspreidt. Als we niet oppassen, zijn we binnen afzienbare tijd terug bij af.
- Dat zou niet alleen een overbelaste zorg betekenen, maar ook grote economische gevolgen hebben.
- De lokale en regionale aanpak is heel belangrijk in deze fase.
- Maar het OMT-advies van 17 augustus geeft aanleiding om ook landelijk een paar extra stappen te zetten.
- Uit het advies blijkt dat de meeste besmettingen vooral voorkomen in de privésfeer, achter de voordeur en in zaaltjes. Bij familiebijeenkomsten, op verjaardagsfeestjes buurtborrels en in vriendengroepen.
- Kortom overal waar mensen elkaar goed kennen en blijkbaar voldoende vertrouwen om al handenschuddend, knuffelend, en op minder dan anderhalve meter van elkaar in een ruimte rond te lopen. Daar zien we op dit moment de meeste besmettingen.
- Wat misschien veilig voelt, is dus feitelijk schijnveiligheid.
- Daarom hebben we helaas moeten besluiten om weer een aantal maatregelen aan te scherpen.
- De belangrijkste aanscherping is daarom dat we zéér dringend adviseren om het aantal mensen dat je in huis en tuin ontvangt, te beperken tot maximaal zes gasten. Kinderen tot en met 12 jaar niet meegerekend. Daarbij moet vooraf worden gevraagd, of iedereen klachtenvrij is. Natuurlijk moet de anderhalve meter afstand altijd worden gerespecteerd.
- Van alle maatregelen die we vanaf het begin hebben genomen, is het advies zoveel mogelijk thuis te werken een van de meeste effectieve gebleken. Daar zat geen einddatum aan en het advies blijft; werk thuis.
- Verder heeft het OMT geadviseerd dat de periode van thuisquarantaine kan worden teruggebracht van veertien naar tien dagen.

Q&A'S

Nieuw aangekondigde maatregelen

Waarom nu opeens deze aanvullende maatregelen na de eerdere terughoudendheid (laksheid) in de zomer?

- De maatregelen volgen op de epidemiologische ontwikkelingen.
- Per dag testen nu ongeveer 500 mensen positief. De kans dat je besmet raakt, is nu 25 keer groter dan voor de zomer.
- Het virus is allesbehalve klaar met ons, met niemand van ons.
- Het aantal besmettingen moet dalen, anders koersen we in een rechte lijn af op een herhaling van maart. Daarvoor nemen we regionale en landelijke maatregelen.

Is dit de beperking van de groepsgrootte thuis een papieren maatregelen of wordt er gehandhaafd? Zo ja, Hoe? Is dit juridisch ook houdbaar?

- Corona verdwijnt niet zomaar en het komt dus echt aan op de inzet van ons allemaal.
- Daar heb ik ook echt vertrouwen in, want op die manier hebben we in de aanloop naar de zomer ook het aantal besmettingen weten terug te dringen.
- De politie zal natuurlijk wel langskomen als er bijvoorbeeld sprake is van overlast. In zulke gevallen heeft de politie nu al mogelijkheden om te handhaven.

Het OMT heeft een groepsgrootte geadviseerd van maximaal 10. Het kabinet heeft gekozen voor 6. Waarom?

- Het OMT adviseerde 10 inclusief minderjarigen en suggereerde zo nodig later evt. aan te scherpen naar 3.
- We hebben gekozen voor een kleinere maar herkenbare groepsgrootte. Namelijk een grootte die een meervoud is van en lijkt op de grootte die we in maart hadden.
- 10 is nog steeds veel en inclusief de mensen thuis wordt het in de meeste woningen wel erg ingewikkeld om anderhalve meter afstand te bewaren.
- Wij denken dat dit in dit stadium een effectieve maatregel is om de stijging van het aantal besmettingen te keren, ook gezien het grote aandeel van besmettingen in thuissituaties.
- Bovendien past dit in ons streven om zoveel als mogelijk maatregelen te nemen die economisch geen schade doen.

Waarom gaat u niet terug naar 3?

- We kiezen nu voor 6, omdat de ontwikkeling van het virus nog geen aanleiding geeft voor een scherpere maatregel.

- Helaas kunnen we niet uitsluiten dat we dat in de toekomst alsnog moeten doen.

Waarom komt u wel met een beperking van de groepsgrootte thuis en niet met een beperking van andere bijeenkomsten buitenshuis zoals eerder tijdens de coronacrisis?

- Wij hebben steeds gezegd dat wij de maatregelen zo gericht mogelijk willen nemen.
- Uit de analyse van het RIVM blijkt dat de meeste besmettingsclusters in thuissituaties ontstaan.
- Daarom hebben wij - op dit moment - voor deze maatregel gekozen.

Bij een uitvaartbijeenkomst thuis – gebruikelijk binnen sommige geloofsgenootschappen – mogen er maximaal 6 mensen aanwezig zijn en als het in een zaaltje plaatsvindt wordt er geen maximum gesteld. Hoe verklaart U deze discrepantie?

- Uitvaartondernemers hebben protocollen afgesproken waardoor naleving van de basisregels mogelijk is. Als die protocollen goed worden nageleefd zien wij nu nog geen aanleiding om hier extra beperkingen op te leggen.
- Naleving van de basisregels blijkt lastig bij grote groepen thuis, dat geldt dus ook voor uitvaarten vanaf huis. Wij zien geen aanleiding om voor uitvaarten andere regels te hanteren dan voor andere bijeenkomsten thuis of in de tuin.

Amsterdam en Rotterdam hebben extra maatregelen aangekondigd. Is de lappendeken van maatregelen nog wel te begrijpen voor de burger?

- Zo voorkomen we dat er extra landelijke maatregelen genomen moeten worden die ook beperkingen opleggen aan inwoners van gemeenten waar bijna geen besmettingen zijn.
- Dit is de consequentie van de aanpak om aanvullende regionale maatregelen te nemen waar dat nodig is.
- Het is uiteindelijk aan de burger om zich goed over de lokale maatregelen te laten informeren, gemeenten communiceren hier zelf helder over.

Wat betekent het verlengen van het advies om zoveel mogelijk thuis te werken voor het middelbaar beroeps- en het hoger onderwijs? Meer online lessen?

- Er verandert dan niets voor het mbo en hoger onderwijs. De inrichting van het beroeps- en hoger onderwijs is gemaakt toen de afspraak stond om zoveel mogelijk thuis te werken.
- Een bestendiging van de thuiswerklijn verandert daarom niets aan de afspraken in het onderwijs.

Tweede golf

Is er sprake van een tweede golf?

- Het staat vast dat het aantal besmettingen toeneemt.
- We kunnen voorzichtig vaststellen dat de toename afvlakt.
- Wel hebben we ons zicht op het virus enorm verbeterd ten opzichte van in maart. We laten ons steeds meer testen en we sporen ook steeds meer infecties op.
- Het aantal ziekenhuis- en IC-opnamen loopt op dit moment iets op maar is nog wel erg laag.
- Maar het blijft van het allergrootste belang om met elkaar dit virus te blijven bestrijden.
- Want alleen zo kunnen we verdere verspreiding tegen gaan.

Is het kabinet voorbereid op een tweede golf?

- De aanpak blijft gericht om het virus maximaal onder controle te krijgen, de zorg niet te overbelasten en kwetsbare mensen in de samenleving te beschermen.
- Dat doen we door de meest actuele cijfers van het RIVM nauwlettend in de gaten te houden, onder andere door middel van het coronadashboard.
- En we maken werk van de verdere uitbreiding van de testcapaciteit.
- Als het aantal besmettingen te ver oploopt, grijpen we in.
- En omdat de ene uitbraak de andere niet is – een uitbraak onder arbeidsmigranten in een vleesfabriek vergt een andere aanpak dan een uitbraak in een kerkgemeenschap – is maatwerk nodig: lokaal of regionaal zolang het kan, nationaal wanneer het moet, en gericht op risicogroepen of -situaties.
- Per uitbraak leren we en worden we ook effectiever in het managen ervan op lokaal of regionaal niveau.
- Wanneer landelijke opschaling nodig is doen we dat; het verkleinen van groepsgrootte, meer nadruk op thuiswerken.
- Ook is er een ijzeren voorraad aan beschermingsmiddelen aangelegd. Dat is een groot verschil met dit voorjaar!
- Tevens wordt er keihard gewerkt aan een flexibele schil aan zorgpersoneel, om de IC-zorg snel op te kunnen schalen en reguliere zorg veel minder dan dit voorjaar gebeurde afgeschaald moet worden.

Routekaart

Gaan de andere versoepelingen van 1 september nog wel door? (discotheken, evenementen etc.)

- Daarover besluiten we later deze maand. We wachten nog op een advies van de veiligheidsregio's.

Onderwijs

Wat zijn de algemene adviezen rondom ventilatie?

- Naar aanleiding van voortschrijdende wetenschappelijke inzichten op basis van (recente) literatuur en adviezen van het Europese RIVM over ventilatie, heeft het RIVM zijn adviezen over ventilatie aangescherpt.
- Goed ventileren is noodzakelijk is voor een gezond en prettig binnenklimaat.
- Bovendien helpt het om de overdracht van ziekteverwekkers die luchtweginfecties veroorzaken, zoals het coronavirus, te voorkomen.
- In het Bouwbesluit staan de eisen die minimaal aan goede ventilatie worden gesteld.
- Het is belangrijk het ventilatiesysteem goed te onderhouden.
- Het kabinet roept alle bedrijven, instellingen en andere organisaties op om zo snel mogelijk te controleren of hun ventilatiesysteem voldoet aan de eisen voor de gebruiksfunctie van het gebouw uit het Bouwbesluit.
- Daarnaast gelden er uit voorzorg specifieke adviezen op het gebied van ventilatie en verkoeling:
 - vermijd recirculatie binnen één gemeenschappelijke ruimte waar meerdere personen gedurende langere tijd bij elkaar zijn;
 - vermijd ook het ontstaan van luchtstromen door mobiele (zwenk)ventilatoren en airco's in gemeenschappelijke ruimtes.
- Het OMT komt eind augustus met een nieuwe update.

Is er op dit moment aanleiding om de maatregelen of de wijze van heropening van scholen te herzien?

- Nee. Volgens de experts kunnen de scholen open. De basisregels zijn daarbij heel belangrijk.
- Dus heb je klachten? Dan ga je niet naar school en laat je je zo snel mogelijk testen. En ben je op vakantie geweest in gebieden waar een oranje reisadvies geldt? Dan blijf je veertien dagen in thuisquarantaine. Alleen kinderen in de basisschoolleeftijd mogen uit thuisquarantaine om naar school, opvang of sporten te gaan. En natuurlijk wassen we onze handen regelmatig, vermijden we drukte, etc.

Scholen zelf de ventilatie laten regelen; kluitje in het riet?

- Schoolbestuurders zijn verantwoordelijk voor goede ventilatie. Dat is niets nieuws. Dat is ook niet te regelen vanuit Den Haag.
- Bovendien kunnen vragen rond ventilatie van lokaal tot lokaal verschillen. Voor elke situatie kan de benodigde ondersteuning verschillen.

- Om scholen te ondersteunen, komt er een landelijk coördinatieteam ventilatie op scholen. Hierin zitten de sectorraden, de gemeentes, de GGD en Techniek Nederland. Er ligt een ambitie om voor 1 oktober:
 - Alle scholen onderzocht te hebben of de gebouwen voldoen aan de eisen;
 - Indien dat niet het geval is, contact op te nemen met de lokale GGD die hen adviseert;
 - De school al het onderwijspersoneel en leerlingen/ ouders laat weten wat de stand van zaken is. Dit wordt ook gedeeld met de sectorraad, zodat we een landelijk beeld krijgen.

Komt het landelijk team niet te laat?

- Nee. Vooropgesteld kunnen volgens experts de scholen openen. De basisregels zijn daarbij wel heel belangrijk.
- Op dit moment is het vaak mogelijk om aan de eisen van ventilatie te voldoen via ramen en deuren open zetten. Maar er komen koudere maanden aan waarin dat niet kan.
- De schoolbestuurders blijven verantwoordelijk voor goede ventilatie. Dat is niets nieuws. Vanuit landelijke koepels worden ze daar nu nog meer bij begeleid.

Blijft een school dicht als de ventilatie niet op orde is?

- Als de ventilatie niet op orde is, dan kan de school contact opnemen met de lokale GGD. Zij adviseren dan over passende maatregelen.
- (Ter achtergrond: dat is ook gebeurt bij de school in Amstelveen gisteren die aankondigde te sluiten, maar na overleg met de GGD woensdag de deuren opent voor leerlingen.)

Nordrhein-Westfalen heeft mondkapjes op scholen, waarom hier niet?

- Het OMT heeft laatst over het gebruik van niet-medische mondneusmaskers geconcludeerd dat er geen indicatie is voor het algemeen gebruik ervan in de publieke ruimte. Dat geldt dus ook voor scholen.
- (Eventueel) Ieder land, en in uw voorbeeld iedere deelstaat, maakt haar eigen afweging op basis van de situatie. Zo is de situatie in Berlijn anders dan in Nordrhein-Westfalen, die weer anders is dan hier in Nederland.

Bron- en contactonderzoek

Hoe gaat het met het bron- en contactonderzoek?

- Er wordt verschrikkelijk hard gewerkt door de GGD'en. Maar in de uitvoering gaan soms dingen mis.

- Daarom hebben we ook gezegd dat de huidige risicogerichte inzet door de GGD Rotterdam Rijnmond en GGD Amsterdam een tijdelijke situatie is. We willen zo snel als mogelijk weer terug naar de reguliere situatie.
- Om dit mogelijk te maken is direct actie ondernomen zijn en afspraken gemaakt met de landelijke GGD:
 - versneld extra capaciteit beschikbaar vanuit de flexibele landelijke schil (nu 550fte, verdere opschaling naar 1050fte)
 - extra capaciteit beschikbaar stellen vanuit regio's waar de druk lager is
 - extra investeren in het versneld opleiden van mensen
 - inschakelen van defensie (bij o.a. teststraat Schiphol en coördinerende activiteiten).
- Daarnaast heeft de landelijke GGD organisatie de opdracht gekregen om het opschalingsplan te herijken.
- Ook is gevraagd om te bezien hoe je sneller op kan schalen en mensen operationeel kan hebben.

Quarantaine

Gaat er een verplichting komen?

- Om het virus in te dammen is het cruciaal dat mensen zich aan de maatregelen houden.
- Eén van die maatregelen is ook dat je in quarantaine moet als je een nauw contact bent van iemand die corona heeft of als je uit een onveilig gebied komt. En dat je in isolatie moet als je besmet bent.
- Maar we weten van de GGD dat niet iedereen zich daar aan houdt.
- Met de oplopende besmettingen wil het kabinet daarom dat de quarantainemaatregel beter wordt nageleefd.
- Daar hebben we verschillende voorstellen voor gedaan, waaronder de voorzitters van veiligheidsregio's de mogelijkheid geven om mensen die contact hebben gehad met een potentieel besmet persoon, te verplichten om in thuisquarantaine te gaan. En dat er ook gecontroleerd wordt of mensen zich daar aan houden.
- Afgelopen week heeft het kabinet daar uitgebreid met de Kamer over gedebatteerd.
- De Kamer is daarbij ook helder geweest, er moet in ieder geval ook ingezet worden op vrijwillige naleving en de verplichte quarantaine moet een laatste middel zijn.
- Daar ben ik het mee eens, dat hadden we ook beter voor het voetlicht moeten brengen.
- We werken, richting 1 september, aan een breed pakket waarmee we ervoor willen zorgen dat mensen beter de quarantaine naleven:
 - communicatie: dus goed uitleggen waarom je in quarantaine bent.

- ondersteuning bij het thuisblijven (bv. het Rode Kruis helpt mensen bij praktische dingen als boodschappen doen. Daar had het kabinet al afspraken met hen over gemaakt)
- ook bij het nabellen van mensen door de GGD aandacht besteden aan wat mensen nodig hebben.
- en als sluitstuk een handhaafbare plicht. Over hoe die handhaving precies vorm krijgt (wanneer wel en niet) zijn we met alle partners uit de justitieketen in overleg.